

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

Огарь С.В., Мороз С.Г., Артюх Т.О., Лукієнко О.В., Дроздова О.О.,
Цубанова Н.А., Подгайний Г.Я., Собатовська-Фролкіна І.С.

ПРОГРАМА
СТАЖУВАННЯ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ

Харків 2020

УДК 615.

Рекомендовано профільною методичною комісією з післядипломної підготовки та дистанційного навчання Національного фармацевтичного університету (протокол №____ від _____р.)

Рецензенти:

Огарь С.В., Мороз С.Г., Артюх Т.О., Лукієнко О.В., Дроздова О.О., Цубанова Н.А., Подгайний Г.Я., Собатовська-Фролкіна І.С. Програма стажування провізорів-інтернів. – Х. : НФаУ, 2020. – 24 с.

Програма стажування провізорів-інтернів містить інформацію щодо змісту стажування відповідно Типового навчального плану і програми спеціалізації (інтернатури) зі спеціальності «Загальна фармація», функції керівника стажування від аптеки, порядок оформлення щоденника.

Програма призначена для провізорів-інтернів спеціальності «Загальна фармація», а також для керівників від баз стажування.

ЗМІСТ

Вступ

Програма стажування з курсу «Організація, управління та економіка фармації»

Програма стажування з курсу «Фармацевтична технологія»

Програма стажування з курсу «Клінічна фармація»

Програма стажування з курсу «Фармацевтичний аналіз лікарських засобів»

Програма стажування з курсу «Фармакогнозія»

Програма стажування з курсу «Елементи практичної психології»

Програма стажування з курсу «Спеціальна підготовка»

Графік проходження стажування

Обов'язки провізорів-інтернів під час стажування

Обов'язки керівника стажування від аптечного закладу

Перелік рекомендованої літератури

Додатки

ВСТУП

Соціально-економічні реформи, що відбуваються в Україні, ринкові механізми функціонування та регулювання фармацевтичного сектору охорони здоров'я обумовлюють необхідність підготовки висококваліфікованих фармацевтичних кадрів.

Важливим етапом підготовки фахівців фармації нової генерації поряд з оволодінням теоретичними знаннями є набуття нових та удосконалення сформованих протягом навчання в університеті компетентностей, які дозволяють здійснювати самостійну професійну діяльність. Вирішенню цього завдання сприяє стажування провізорів-інтернів в аптеці протягом семи місяців під керівництвом досвідченого спеціаліста.

Основною метою стажування провізорів-інтернів є закріплення, розширення теоретичних знань, а також формування у майбутніх фахівців компетентностей, необхідних для оволодіння професією.

Провізор-інтерн разом з керівником від бази стажування на підставі програми та індивідуального плану складають графік проходження стажування. Тривалість робочого дня провізора-інтерна встановлюється відповідно до режиму роботи аптечного закладу.

Базою проходження стажування є аптеки, які включені до реєстру баз стажування ІПКСФ.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ, УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ»

Провізори-інтерни мають знати:

- структуру організації та принципи управління галуззю охорони здоров'я України;
- організацію і управління фармацевтичним сектором галузі охорони здоров'я, соціальні тенденції розвитку фармації;
- організаційно-правові аспекти діяльності фармацевтичних закладів, чинне законодавство про охорону здоров'я України та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів управління охороною здоров'я, фармацевтичного сектора та фармацевтичних закладів;
- підходи до управління фармацевтичним закладом як об'єктом управління та принципи управління й здійснення контролю за діяльністю фармацевтичних закладів;
- управління персоналом фармацевтичних закладів та сучасну організацію праці спеціалістів фармації;
- економічні аспекти та засади господарської діяльності фармацевтичних закладів, принципи розрахунків економічних показників діяльності аптечних закладів;
- складові маркетингу фармацевтичних закладів;
- систему фармацевтичної інформації і новітні комп'ютерні технології в фармації;
- принципи етики і деонтології.

Вміти:

- організовувати діяльність аптеки, застосовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик;
- використовувати основні функції управління; розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у діяльності фармацевтичних організацій, аргументувати принципи HR-менеджменту й

самоменеджменту, демонструвати навички лідерства; впроваджувати заходи щодо організації праці персоналу в фармацевтичних закладах;

- планувати господарську діяльність фармацевтичного закладу; приймати управлінські рішення для реалізації стратегії;
- організовувати забезпечення фармацевтичних закладів ЛЗ і ВМП;
- впроваджувати заходи щодо соціального захисту спеціалістів фармації в фармацевтичних закладах, охорони праці та техніки безпеки;
- здійснювати аналіз соціально-економічних процесів у фармації, аналізувати та прогнозувати їх на рівні фармацевтичних закладів, здійснювати їх розрахунки, впроваджувати та здійснювати відповідні системи звітності та обліку;
- здійснювати ефективне управління комунікативними процесами в фармацевтичних закладах;
- здійснювати рецептурний і безрецептурний відпуск ЛЗ з фармацевтичних закладів, їх структурних підрозділів;
- здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту та фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурних лікарських засобів;
- проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики, сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування поширених інфекційних та неінфекційних захворювань;
- застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- нормативно-правові акти, що регламентують фармацевтичну діяльність, надати їх стислу характеристику;

- особливості фармацевтичного закладу (форма власності та організаційно-правова форма господарювання, організаційна структура, функції та завдання (на основі статуту), види діяльності за статутом, графік роботи, штатний розклад, приклади посадових інструкцій, оснащення і обладнання приміщень, робочих місць, правила внутрішнього розпорядку, правила охорони праці та техніки безпеки організаційна структура);
- особливості ліцензування фармацевтичної діяльності (вказати вид, номер, дату видачі та строк дії ліцензії, назва органу, який видав ліцензію);
- організацію матеріальної відповідальності;
- ситуації, що виникають в аптеці і потребують видання наказів (розпоряджень) з основної діяльності (графіка проведення санітарних днів тощо) і оформляють накази з основної діяльності або докладають їх копії;
- структуру горизонтального і вертикального розподілу праці в фармацевтичному закладі з характеристикою її організаційної структури;
- встановлені в фармацевтичному закладі норми, правила, табу у спілкуванні під час професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, медичними представниками тощо;
- внутрішні змінні фармацевтичного закладу та їх взаємозв'язок на прикладі зазначеної організації: зміст внутрішніх змінних: цілі (довгострокові, середньострокові, короткострокові); завдання (за напрямками: робота з людьми, робота з матеріалами, робота з інформацією); структуру, технології, люди (кадри);
- методи управління, які використовуються в фармацевтичному закладі; методи безпосереднього та непрямого впливу, методи мотивації персоналу;
- приклади делегування повноважень та відповідальності;
- фактори зовнішнього середовища фармацевтичного закладу, оцінку їх прямого впливу (коротко в описовому характеру):

- структура споживання (переваги лікарських засобів, виробів медичного призначення, парафармацевтики);
- характеристика споживачів (населення (наявність пільгових категорій, вказати яких), ЛПЗ та інші організації); шляхом вивчення кількості звернень населення (протягом дня) попит і пропозиції на 5 ЛЗ (торгова назва ЛЗ, фармакологічна група, кількість звернень, кількість відмов, кількість замін);
- характеристика постачальників товарів аптечного асортименту у фармацевтичному закладі (вказати найбільш важливих постачальників, їх назви, кількість асортиментних позицій (в середньому), терміни поставок, їх переваги та недоліки);
- алгоритм дій провізора при здійсненні фармацевтичної опіки під час безрецептурного відпуску на конкретному прикладі, використовуючи протоколи провізора (фармацевта);
- алгоритм дій при отриманні електронного рецепту на ЛЗ для лікування пацієнтів з серцево-судинними захворюваннями, бронхіальною астмою чи діабетом II за програмою «Доступні ліки»;
- порядок формування роздрібної ціни на ЛЗ (5 прикладів): назва лікарського засобу, форма випуску, закупівельна ціна, розмір роздрібної націнки для населення, роздрібна ціна для населення;
- особливості зберігання різних груп товарів аптечного асортименту;
- порядок реєстрації температури і вологості повітря в місцях зберігання товарів;
- алгоритм роботи фармацевтичного закладу з постачальником (оформлення заявки на ЛЗ та інші товари, спосіб доставки товару постачальником та ін.);
- алгоритм прийому товару, що надходить до фармацевтичного закладу за кількістю та якістю та проведення вхідного контролю якості ЛЗ;
- алгоритм дій у фармацевтичному закладі при отриманні приписів Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками;
- алгоритм використання методів фармакоекономії;

- програмне забезпечення, яке використовується для автоматизації обліку та звітності у фармацевтичному закладі (облік руху грошових коштів, формування замовлень, проведення вхідного контролю якості та ін.);
- облік роздрібного товарообігу;
- алгоритм проведення інвентаризації та її документальне оформлення;
- організацію бухгалтерського обліку у фармацевтичному закладі, алгоритм бухгалтерської звітності.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ»

Провізори-інтерни мають знати:

- нормативно-правове регулювання здійснення виробничої діяльності фармацевтичних підприємств та аптечних закладів;
- біофармацевтичні аспекти розробки, виробництва (приготування) та застосування лікарських засобів;
- сучасний стан та перспективи розвитку фармацевтичного виробництва;
- чинне вітчизняне законодавство та теоретичні основи виробництва (виготовлення) лікарських засобів, у тому числі гомеопатичних та косметичних;
- основи дозування та застосування ліків для дітей і людей похилого й старечого віку;
- основні вимоги належної аптечної практики;
- основні принципи належної практики зберігання лікарських засобів;
- види, способи отримання, правила надання фармацевтичної інформації та принципи роботи з нею.

Вміти:

- планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик;
- здійснювати виробничу діяльність на основі законодавства України та рекомендацій належних фармацевтичних практик;

- визначати та критично оцінювати фармако-технологічні та біофармацевтичні фактори, які впливають на ефективність, безпеку та якість лікарських засобів, в тому числі гомеопатичних та косметичних;
- обирати раціональну технологію та здійснювати виготовлення лікарських засобів, отримання, зберігання, безпеку, розповсюдження, застосування, відпуск лікарських засобів та виробів медичного призначення;
- проводити санітарно-просвітницьку та інформаційну роботу.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- документи, які регулюють здійснення виробничої діяльності в умовах фармацевтичних підприємств та аптечних закладів. Переліки документів формують на підставі аналізу вітчизняного законодавства й стандартів належних фармацевтичних практик;
- законодавчі та нормативно-правові акти, які регламентують прийом рецептів, технологічний процес виготовлення ліків в умовах аптечних закладів та відпуск лікарських засобів, в т. ч., що містять наркотичні засоби, психотропні речовини чи прекурсори, дієтичних добавок та виробів медичного призначення. Переліки документів складають відповідно до виду діяльності аптечного закладу (прийом рецептів, технологічний процес, відпуск);
- лікарські засоби з асортименту аптечного закладу, упорядковуючи їх відповідно до групи фармацевтичного чи медико-біологічного чинника (хімічний стан або лікарська форма або допоміжні речовини або шлях уведення тощо), по два лікарські засоби на кожний чинник з обґрунтуванням його впливу на ефективність/безпеку/якість запропонованих лікарських засобів. Опис надають за схемою: лікарський засіб – біофармацевтичний чинник – обґрунтування впливу на ефективність/безпеку/якість (чинник впливає на... шляхом...);
- несумісні поєднання лікарських засобів – по одному на кожний вид несумісності – з рекомендацією шляху її усунення (використовувати як джерела інформації фахові та професійні видання);

- лікарські засоби нового покоління з асортименту аптечного закладу та кілька нових технологій з аргументованим висновком щодо переваг або перспективності розвитку. Опис надають із зазначенням характерних особливостей за схемою: лікарський засіб – виробник – вид лікарської форми або нової технології – переваги, якими володіє на відміну від традиційних ліків;
- лікарські засоби з асортименту аптечного закладу, класифікуючи згідно з переліком загальних монографій та загальних статей на лікарські форми ДФУ (по два лікарських засоби на кожну статтю) та пропонуючи до кожного з них перелік фармацевтичних та/або медико-біологічних чинників, а також фармако-технологічних методів дослідження, що забезпечують їх ефективність, якість та раціональність застосування;
- раціональну технологію (з виписаним рецептом, розрахунками, описом технологічного процесу та оформленням до відпуску) екстемпоральних лікарських засобів, які класифікують відповідно до переліку й вимог статей розділу ДФУ «Лікарські засоби, виготовлені в аптеках» (по одному лікарському засобу на кожний вид лікарської форми) та обґрунтовують (на підставі оцінки біофармацевтичних аспектів) їх раціональне застосування та відпуск;
- вікові ліки з асортименту аптечного закладу (для дітей і людей похилого й старечого віку) по два лікарські засоби за схемою: лікарський засіб – виробник – призначення/показання – вікові обмеження – біофармацевтична характеристика (опис надають із зазначенням характерних для лікарського засобу особливостей, наприклад: особливість вибору лікарської форми, дозування, раціонального застосування тощо);
- організацію й умови зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення в аптечному закладі з наведенням прикладів, які описують кілька операцій, з таких, що регламентуються вимогами

належної практики зберігання лікарських засобів і чинних нормативних документів;

- положення належної аптечної практики, які впроваджені в діяльність аптеки, та інформаційні послуги (з характеристикою), які надаються в аптечному закладі.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ»

Провізори-інтерни мають знати:

- основні принципи надання фармацевтичної опіки. Обов'язкові складові при наданні фармацевтичної опіки (виявлення загрозливих станів, фармакодинаміка, фармакокінетика, протипоказання, побічна дія, дозування, особливості зберігання та застосування, можливі взаємодії з іншими ЛЗ та їжею);
- характерні клінічні симптоми найбільш поширених захворювань. Основи фармакотерапії;
- комплайенс та шляхи його підвищення;
- клініко-фармакологічну характеристику ЛЗ, що наявні у аптечному закладі;
- сучасний асортимент лікарських засобів (ЛЗ). Фармацевтична еквівалентність ЛЗ. Біологічна еквівалентність ЛЗ. Терапевтична еквівалентність ЛЗ. Генеричні заміни;
- протоколи провізора (фармацевта) при відпуску безрецептурних лікарських засобів;
- наказ МОЗ України від 27.12.2006 № 898 «Про затвердження Порядку здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування» (зі змінами);
- перелік безрецептурних ЛЗ, дозволених до застосування в Україні та правила відпуску ОТС-препаратів.

Вміти:

- здійснювати фармацевтичну опіку під час відпуску безрецептурного ЛЗ на конкретному прикладі, використовуючи протоколи провізора (фармацевта);
- здійснювати фармацевтичну опіку під час відпуску рецептурного ЛЗ на конкретному прикладі;
- надавати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах;
- забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних ЛЗ, з попередженням негативної дії ліків та урахування впливу супутніх захворювань на ефективність та безпеку фармакотерапії,
- виявляти побічні реакції або відсутність ефективності фармакотерапії.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- документи, що регулюють безрецептурний відпуск ЛЗ;
- приклади санітарно-просвітницької роботи серед населення (підрозділи 2.1-2.2);
- приклади фармацевтичної опіки ЛЗ (підрозділи 2.3- 2.4);
- приклади надання домедичної допомоги хворим (підрозділ 2.5);
- приклади надання консультацій з оптимізації фармакотерапії та реєстрації побічних реакцій на ліки (підрозділи 2.6- 2.7).

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ»

Провізори-інтерни мають знати:

- організацію державної системи забезпечення якості ЛЗ в Україні;
- вимоги належних практик;
- нормативну документацію, що регламентує порядок здійснення вхідного контролю ЛЗ на фармацевтичних підприємствах;
- посадові інструкції уповноваженої особи та провізора-аналітика;
- державну систему протидії розповсюдженню фальсифікованої або неякісної продукції в аптечному закладі;
- хімічні, фізичні та фізико-хімічні методи аналізу ЛЗ;

- особливості проведення внутрішньоаптечного контролю;
- особливості зберігання, транспортування та знищення ЛЗ;
- вимоги ДФУ до якості ЛЗ, фармакопейні стандартні зразки;
- нормативні документи зі стандартизації фармацевтичної продукції;
- нормативно-правові документи, які регулюють сертифікацію ЛЗ;
- особливості проведення валідаційних процесів;
- нормативно-правову базу України з питань забезпечення охорони праці фармацевтичних працівників;
- інструкції з охорони праці;
- санітарно-гігієнічні вимоги до аптечних закладів.

Вміти:

- організовувати вхідний контроль ЛЗ та виробів медичного призначення;
- виявляти фальсифіковані та неякісні ЛЗ;
- організовувати і проводити внутрішньоаптечний контроль якості ЛЗ;
- користуватися наявним обладнанням для проведення фізичного та фізико-хімічного контролю ЛЗ;
- організовувати транспортування та зберігання ЛЗ;
- вживати заходи для знищення неякісних та фальсифікованих ЛЗ;
- проводити валідаційні процеси;
- користуватися ДФУ з метою забезпечення якості лікарських засобів;
- організовувати санітарно-гігієнічні заходи;
- складати наступні документи:
  - письмовий висновок уповноваженої особи щодо результатів вхідного контролю якості ЛЗ;
  - протокол проведення валідації, валідаційний звіт;
  - результати внутрішньоаптечного контролю ЛЗ;
  - стандартні операційні процедури;
  - акт про наявність ЛЗ, що не підлягають подальшому використанню;
- вести наступні журнали:

- журнал приписів Державної служби України з ЛЗ та контролю за наркотиками;
- журнал реєстрації ЛЗ, поміщених на карантин;
- журнал реєстрації умов транспортування ЛЗ;
- журнал реєстрації показників температури у холодильнику;
- журнал обліку проведення дезінфекційних робіт та приготування дезінфекційних розчинів;
- журнал генеральних прибирань та витрат дезінфікуючих засобів.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- нормативно-правові акти, що регулюють діяльність Державної служби України з ЛЗ та контролю за наркотиками, надати їх стислу характеристику;
- впровадження Належних практик в діяльність аптеки;
- нормативну документацію, що регламентує порядок здійснення вхідного контролю ЛЗ на фармацевтичних підприємствах;
- нормативно-правові акти щодо боротьби з фальсифікаціями ЛЗ, надати їх стислу характеристику;
- хімічні методи якісного та кількісного аналізу;
- фізичні та фізико-хімічні методи аналізу;
- обладнання, що використовується для проведення аналізу ЛЗ;
- особливості проведення контролю якості екстемпоральних ЛЗ;
- обладнання транспортного засобу для перевезення фармацевтичних товарів;
- особливості розміщення фармацевтичної продукції у транспортному засобі в залежності від особливостей транспортування;
- нормативно-правові акти, що регулюють утилізацію та знищення фармацевтичної продукції, надати їх стислу характеристику;
- структуру ДФУ, описати фармакопейні методи аналізу, що використовуються в практиці цієї аптеки;
- фармакопейні стандартні зразки, опис, вимоги;

- нормативно-правові документи зі стандартизації фармацевтичної продукції, надати їх стисло характеристику;
- нормативно-правові документи, які регулюють сертифікацію ЛЗ, надати їх стисло характеристику;
- огляд аналітичних методик, що потребують проведення валідації, на прикладі цієї аптеки;
- опис документів з проведення валідації;
- нормативно-правову базу України з питань забезпечення охорони праці фармацевтичних працівників.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «ФАРМАКОГНОЗІЯ»

Провізори-інтерни мають знати:

- групи товарів аптечного асортименту, що містять лікарську рослинну сировину;
- біологічно активні речовини лікарських рослин, їх наявність у фармацевтичній продукції;
- взаємодію та несумісність товарів аптечного асортименту, що містить ЛРС;
- нормативно-правові документи щодо стандартизації та сертифікації ЛРС;
- нормативно-правові документи з контролю якості та обігу спеціальних харчових продуктів, лікувальної косметики та гомеопатичних засобів в Україні;
- особливості призначення та зберігання спеціальних харчових продуктів;
- особливості призначення та зберігання косметичних засобів, що містять ЛРС;
- особливості призначення та зберігання гомеопатичних засобів рослинного походження.

Вміти:

- аналізувати інструкції на лікарські засоби, гомеопатичні засоби та дієтичні добавки, що містять ЛРС;

- надавати рекомендації щодо застосування лікарських засобів, гомеопатичних засобів та дієтичних добавок, що містять ЛРС, їх взаємодії між собою та продуктами харчування;
- проводити вхідний контроль товарів аптечного асортименту, що містять ЛРС;
- організовувати транспортування та зберігання товарів аптечного асортименту, що містять ЛРС;
- виявляти фальсифіковані та неякісні товари аптечного асортименту, що містять ЛРС, організовувати їх знищення;
- користуватися ДФУ з метою забезпечення якості лікарських засобів, гомеопатичних засобів та дієтичних добавок, що містять ЛРС.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- групи товарів аптечного асортименту, що містять ЛРС з прикладами;
- наявні в аптеці гомеопатичні засоби, особливості зберігання та застосування;
- наявні в аптеці дієтичні добавки, що містять ЛРС, їх зберігання та особливості застосування;
- наявні в аптеці засоби лікувальної косметики, що містять ЛРС, їх зберігання та особливості застосування;
- аналіз взаємодії та несумісності товарів аптечного асортименту, що містять ЛРС, на прикладах призначень лікарів;
- чинники, що впливають на якість ЛРС при зберіганні в аптеці;
- ознаки фальсифікації (або втрати якості) ЛРС, гомеопатичного засобу, косметичної продукції на прикладі наявного товару в аптеці;
- методи фармакогностичного аналізу ЛРС;
- процедуру отримання Висновку санітарно-епідеміологічної експертизи;
- нормативно-правову документацію щодо регулювання якості гомеопатичних засобів, надати стислу характеристику;
- нормативно-правові вимоги щодо якості спеціальних харчових продуктів.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «ЕЛЕМЕНТИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ»

Провізори-інтерни мають знати:

- особливості професійної та міжособистісної комунікації у професійній діяльності.

Вміти:

- спілкуватись з людьми з урахуванням їх індивідуальних та вікових особливостей;
- безконфліктно взаємодіяти у професійному середовищі.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- скласти алгоритм ведення бесіди (консультації) провізора з відвідувачем аптеки;
- за результатами спостереження за конфліктною взаємодією провізора з відвідувачем проаналізувати ситуацію:
  - зазначте основні елементи та динаміку розвитку конфлікту;
  - визначте на якій фазі розвитку знаходиться конфлікт, що спостерігається, тип конфлікту;
  - наведіть шляхи розв'язання конфлікту за схемою: причина конфлікту – зона конфлікту – учасники конфлікту – вид конфлікту – фаза конфлікту (інцидент) – модель виходу з конфлікту.

ПРОГРАМА СТАЖУВАННЯ З КУРСУ «СПЕЦІАЛЬНА ПІДГОТОВКА»

Провізори-інтерни мають знати:

- Закон України (далі Закон України) № 5081-VI «Про екстрену медичну допомогу» від 05.07.2014 р.;
- наказ МОЗ України № 398 від 16.06.2014 р. « Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах»;
- основні положення з тактичної медицини (курс тактичної медицини он-лайн).

Вміти:

- надавати домедичну допомогу особам при невідкладних станах – серцевий напад, судомах (епілепсії) та особам без свідомості, згідно наказу МОЗ України № 398;
- забезпечити дії при терміновій евакуації відвідувачів та співробітників аптеки при надзвичайній ситуації, якщо серед них є постраждалі.

Описати на прикладі фармацевтичного закладу:

- на які категорії співробітників аптеки розрахована дія Закону України «Про екстрену медичну допомогу» від 05.07.2014 р.;
- приклади надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах провізорами аптеки згідно Наказу МОЗ України № 398, або як би Ви надали домедичну допомогу відвідувачу аптеки на основі «Порядків ...» наказу МОЗ України № 398 (1 приклад).

ГРАФІК СТАЖУВАННЯ

Назва курсу	Кількість тижнів	Кількість днів
Організація, управління та економіка фармації	9	45
Фармацевтична технологія	6	30
Клінічна фармація	5	25
Фармацевтичний аналіз лікарських засобів	6	30
Фармакогнозія	3	15
Елементи практичної психології	1	5
Спеціальна підготовка	0,5	3

ОБОВ'ЯЗКИ ПРОВІЗОРІВ-ІНТЕРНІВ ПІД ЧАС СТАЖУВАННЯ:

- вчасно прибути на базу стажування, опрацювати програму стажування та приступити до роботи на посаді провізора-інтерна;
- скласти графік, пройти інструктаж та дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і внутрішнього трудового розпорядку;

- повністю виконувати завдання, передбачені програмою стажування і виконувати вказівки керівника стажування від аптеки;
- вчасно оформляти щоденник стажування відповідно до програми (Додаток 1, 2);
- по закінченні стажування пред'явити оформлений щоденник для підпису керівнику аптеки та завірити печаткою аптеки;
- своєчасно прибути в Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації для реєстрації на освітню програму інтернатури та надання щоденника стажування.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА СТАЖУВАННЯ ВІД АПТЕЧНОГО ЗАКЛАДУ:

- забезпечити загальне і безпосереднє керівництво стажуванням провізорів-інтернів на робочих місцях;
- контролювати дотримання провізорами-інтернами правил внутрішнього розпорядку, техніки безпеки, виконання програми стажування;
- забезпечити необхідні умови для виконання програми стажування;
- знайомитися із записами у щоденнику, за необхідності робити відповідні зауваження, по закінченні стажування підписати та завірити печаткою аптеки.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Управління фармацією : базов. підруч. для провізорів-інтернів і слухачів системи післядиплом. освіти спеціалістів фармації / В. М. Толочко, І. В. Міщенко, М. В. Зарічкова та ін. ; за ред. В. М. Толочка. — Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. — 496 с.
2. Збірка метод. рекомен. для провед. семінар. і практ. занять з курсу «Управління та економіка фармації»: інтеракт. навч. посіб. для слух. сист. післядиплом. підготов. та фахівців практ. фармації [Електрон. ресурс] / [Толочка В.М., Пенкін Ю.М., Зарічкова М.В. та ін.]; за ред.. В.М.Толочка,

Ю.М.Пенкіна.-7-е вид, доповн.- Х.: НФаУ, 2018.- 1 електрон. опт. диск (CD/DVD-ROM).- Систем. вимоги: Pentium 4 ; 512 Мб RAM ; CD/DVD-ROM Windows 98/XP. Назва з титул. екрану.

3. Гук О. Г. Фальсифікація лікарських засобів та обіг фальсифікованих лікарських засобів в умовах євроінтеграції: постановка проблеми / О. Г. Гук // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – Т. 7, № 3. – С. 44-49.
4. Коваленко І. А. Фальсифікація лікарських засобів та обіг фальсифікованих лікарських засобів: склад злочину / І. А. Коваленко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 7. – С. 180-183.
5. Фармацевтическая броматология: учебное пособие / В. А. Георгиянц, П. А. Безуглый, А. И. Северина [и др.]. – Х. : НФаУ, 2014. – 375 с.
6. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т.1. – 1126 с.
7. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т.2. – 724 с.
8. Державна Фармакопея України : в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т.3. – 732 с.
9. Фармацевтична енциклопедія / голова ред. ради В. П. Черних. – 2-е вид., перероб. і допов. – Київ. : Моріон, 2010. – 1632 с.

Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Законодавство України – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Інформаційна система «Компендіум» – Режим доступу : <http://compendium.com.ua/>.
3. Інформаційна система «Лікарські засоби» (Моріон). – Режим доступу : <http://pharmbase.com.ua/>.

4. Інформаційно-пошукова система «Електронний формуляр» – Режим доступу :
http://www.dec.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=301&Itemid=622&lang=uk.
5. Державний реєстр ЛЗ (Експертний центр ЛЗ) – Режим доступу :
<http://www.drlz.kiev.ua/>.
6. Довідник лікарських засобів – Режим доступу : <http://www.drlz.kiev.ua/>.
7. Державний реєстр медичної техніки та ВМП – Режим доступу :
<http://portal.diklz.gov.ua/PublicSite/PUB/VMList.aspx>.
8. Національний перелік ОЛЗ (МОЗ України). – Режим доступу :
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/.
9. Реєстр місць здійснення діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ (Держлікслужба) – Режим доступу :
<http://portal.diklz.gov.ua/PublicSite/TradeLicense/TradeLicenseList.aspx>.
10. Реєстр оптово-відпускних цін на ЛЗ – Режим доступу :
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_prices_drugs/.
11. Державний реєстр харчових продуктів спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок – Режим доступу :
http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_foodstuffanddietary/.

Офіційні сайти та інформаційні портали:

1. Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) – Режим доступу :
<http://www.who.int/ru/>.
2. Верховної Ради України – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
3. Кабміну України (урядовий портал) – Режим доступу :
<http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство охорони здоров'я України – Режим доступу :
<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>.
5. Мінекономіки України – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.
6. Держслужба України з ЛЗ та контролю за наркотиками – Режим доступу :
<http://www.diklz.gov.ua/>.
7. Державний експертний центр ЛЗ – Режим доступу : <http://www.dec.gov.ua/>.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ

ЩОДЕННИК

стажування за програмою інтернатури
зі спеціальності «Загальна фармація»

провізора-інтерна _____

База стажування _____

Адреса, телефон _____

Керівник від бази стажування _____
(посада, ПІБ)

Термін стажування _____

ЗРАЗОК СХЕМИ

ведення записів у щоденнику стажування

1. Дата.
2. Визначення робочого місця провізора-інтерна на цей день.
3. Використані довідкова література та нормативні документи.
4. Опис виконаної роботи та її особливості (відповідно індивідуального плану).
5. Висновки.